

de helst vilde, og til det Sprog, de helst vilde lære. Imidlertid er det et Factum, at medens Halvdelen af Tiden nu anvendes til Sprogstudier, er det Udbytte, som selv de flinkeste Elever have deraf, saa ringe, at jeg ingenlunde troer, det svarer til de Kræfter, den Tid og de Anstrængelser, som anvendes derpaa, thi det er ganske vist, at selv de flinkeste Elever sjældent komme videre end til at kunne stave sig igennem en Bog i det fremmede Sprog, og jeg troer ikke, at denne Stavnings Løffer til gjentagne Forsøg. Dermed skal det imidlertid ingenlunde nægtes, at dette Udbytte kan blive Grundlag for Erhvervelse af senere Kundskaber, men selve det Udbytte, der vindes i Skolerne, troer jeg som sagt er for lille i Forhold til den Tid, som anvendes derpaa. Seer man hen til den øvrige Deel af Underviisningsstoffet i de lærde Skoler, finder man strax en stor Strid imellem Alsidighed og Gensidighed, en Gensidighed, som atter falder i to Retninger, den humanistiske og den realistiske; paa hin Maade er nærmest Studiet af de classiske Videnskaber blevet betegnet; paa denne Maade Studiet af de Videnskaber, som høre til de moderne. De to Retninger, jeg her har nævnet, have jo rundt omkring og gennem lange Tider ført en haard Strid imod hinanden. I den lærde Skole hos os er Alsidigheden meest bleven holdt; men jeg troer, at Skolen derved er bleven overløstet med ueensartet Stof, som gjør, at den Frukt, man vinder derved, er bleven langt mindre. Paa Gensidighed have vi dog ogsaa mange Exempler. Efter min Mening staae Alsidigheden og Middelmaadigheden hinanden meget nær, medens paa den anden Side Gensidigheden og Dygtigheden ofte parres med hinanden. Et slaaende Exempel derpaa have vi i engelske Skoler, hvor Gensidigheden i Retning af classiske Studier er dreven til en saadan Yderlighed, at den endog bliver latterlig. Naar f. Ex. det øverste Maal, hvortil man der stræber hen, er at kunne skrive nogenlunde græske og latiniske Vers paa visse opgivne Versemaal, sees det let, at Gensidigheden her er dreven til en overordentlig Yderlighed; men det er dog vist, at der fra de allermeest yderliggaaende Skoler

er udgaaet en Række af Englands største Mænd. (Vilke: Ja, naaget de ere saa yderlig gaaende!) Ja, man kan sige: Naaget de ere det, men det er dog et Factum, som man seer, at Gensidighed ofte parres med fremragende Dygtighed. Imidlertid hævder denne Afskillelse af det humanistiske og det realistiske Studium sin Ret, og den er bleven saaledes anerkjendt rundt omkring i Landet, at jeg troer, at de egentlige reale Studier, hvorlænge man end vil holde tilbage, dog ville bane sig deres Vej og hævde deres Betydning og Ligeberettigelse. Saaledes have de efterhaanden vundet Terrain rundt omkring i de forskjelligte Lande, og af disse vil jeg kun kortelig nævne to, fordi jeg troer, at deres Exempel tjener til at belyse, hvorledes Forholdet er; det er nemlig Schweiz og Frankrig. Vi vide, at det hele Forhold mellem Statsmagten og Cantonerne i Schweiz medfører, at Skolevæsenet kan blive til et eneste System fra øverst til nederst, og der see vi, at Afskillelsen mellem de nævnte to Retninger af Underviisningen allerede gjøres ved 12 Aars Alderen. Fra denne Alder gaaer en Deel af Eleverne gennem det classiske Gymnasium og en anden Deel gennem den reale Skole, men begge Dele føres til Universitetet. Paa den anden Side har man i Frankrig havt et System, som atter er forkastet, og det er nærmest det, jeg her vil nævne, fordi det bedst viser Betydningen af det foreliggende Forslag. I 1858 forsøgte man nemlig i Frankrig at indføre en Realunderviisning ved de franske Lyceer eller Latinsskoler fra 14 Aars Alderen, men saaledes, at den skulde gaae jevnside med den latiniske Underviisning med endel fælles Fag, og derhos saaledes, at der i den ene Retning lærtes mindre Latin og Græsk og i den anden mindre af de reale Videnskaber. Denne Afskillelse førte imidlertid til meget uheldige Resultater, og derfor blev dette System Skridt for Skridt afføjet, idet man efterhaanden tog et Aar fra, saaledes at Systemet tilsidt ganske faldt bort. Det forekommer mig, at man i dette System snarest kan see et Forbillede for det foreliggende Regjeringsudkast, der nærmest staaer paa det Standpunkt, som Systemet i Frankrig sidst havde, før det ganske blev afføjet, nemlig da det kun gjaldt for det